

NOVICA

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 23. septembra 1854.

List 76.

Ali ajda — ali turšica?

Dobrovoljna besedica našim kmetovavcem.

Znano je kmetovavcem vsih dežel, kjer ajdo sejejo, kako veliko škodo nam je letos naredila slana, ki je prizanesla le polju na gorah in višjih krajih, po ravnem in dolinah pa je večino popalila. Čeravno je prevelika suša že popred ajdo zadrževala, da ni moglo zernje prav pleniti (tudi čbele so letos slabe, in star pregovor je: „kadar niso čbele dobre, tudi ajda ni“), vendar bi bili veseli še nad tem pridelkom, ako bi nam ga ne bil 10., 11. in 12. dan t. m. večidel vzel. Milo je gledati sedaj take polja, kjer je požar nesrečne slane vès trud in up kmetovavca v enem hipu pokončal.

Al — z milovanjem samim ni nič opravljeno, tudi z nejevoljo ne, in s preklinjanjem ne. Kar je, je. Umen kmetovavec mora le misliti: kako nek bi se dala enaka škoda drugo leto odverniti?

Al morebiti z zgodnjo setvijo? Ta ne more biti, ker se ajda seje na sternašče družega žita. In tudi naj zgodnejša bi ne bila letos ušla slani, ki je padla že dva dni po malem šmarnu. — Al morebiti z dimom, če bi bili zakurili prav po polji pred solničnim izhodom, da bi bil dim obvaroval uimo? To — se mi zdi — je lože rečeno kakor storjeno. In kdo je v saboto mislil, da bo v nedeljo slana!

Pa bo kdo morebiti rekel: „nesreča slane se primeri eno leto, potem pa deset let ne“. Al — taka govornica ni resnica. Vsako leto trepetamo pred slano, in Boga hvalimo, če je ni. So nekteri kraji bolj obvarovani kakor drugi, in to je tudi res, da tako zlo krog in krog ni že dolgo slana segla, kakor letos. Al z menoj vred vsak gospodar vé, da ni nevarnišega sadú, kakor je ajda ravno zavolj slane.

Če pa je taka: kaj nimamo družega sadú, ki bi namestoval ajdo? Kaj mora ravno ajda biti? Kaj nam niso skušnje še nič družega pokazale, česar naši stari očetje še niso vedili, kar pa mi, sto in sto let za njimi, vémo?

Menim da! In če ne poslušamo skušinj, gotovih skušinj, poterjujemo le stari pregovor, da „navada je železna srajca“.

Že večkrat smo priporočevali turšico, in v ti poslednji nesreči se je moramo spet prav prav živo spomniti!

Ne, da bi se ajde popolnoma znebili, ne, da bi jo popolnoma opustili! Al manj je sejmo, da bo škoda manjša, ako nas slana zadene. Namesti nje pa se lotimo bolj turšice. Saj čertertinko prostora odločimo za prvo poskušnjo turšici — več ji ga prepustiti, nas bo že potem sama skušnja učila.

Turšica nam dá naj tečnišo moko, in čez turšično slamo je ni klaje za živino; pri turšici je vse dobro, še osmukani sterži. Ona raste povsod, v teški in peščeni zemlji, če se ji le do-

bro gnoji; slane v jeseni se ne boji! Med turšico se dá še drug sad saditi, in ker se okopuje, se sčistijo njive po nji, in odverne se plevel.

Kakor koli tedaj to reč obračamo, na vsaki strani se nam kaže očiten dobiček.

„Pa če bomo turšico sadili, ne bomo pridelali družega žita, ki ga pridelamo pred ajdo“ — mi bo rekel kdo. To je res. Al tega vprašamo: je li on že prerajtal, kaj več verže: en pridelk žita in en pridelk ajde, ali pa sam pridelk turšice? Če mi more skazati, da una dva pridelka — postavim v 5 letih, ker od enega samega leta ne veljá rajtinga v poljskih pridelkih — več zneseta kakor edini turšični pridelk, potem bom odstopil od svojega priporočila in bom rekel: „prijatelj, ti imaš prav!“ Ker pa mi tega skazati ne bo mogel, moram še enkrat in desetkrat reči: da ne dela prav, kdor od svojega polja živeti mora, ako se zanaša le na ajdo.

Še eno. Včasih je krajnska dežela skupila veliko iz medú, ki je šel v ptuje dežele. Prašajte: kako je sedaj z medeno kupčijo v tiste kraje, kar je sirup, ki je veliko boljši kup, zlo zlo spodrnil med.

Prevdarite tedaj, ljubi moji, vse to dobro sami! Ne verjemite le mojim besedam, ampak svoji rajtingi, pa rajtingi natanjčni, ki vse šteje: seme, delo in pridelk, pridelk v zernju in pridelk na slami, in vrednost vsake slame.

V poterjenje mojih besed vam povém še, kaj je pred nekimi dnevi eden prvih možakov v kmetijstvu — slavnoznan Pabst — ki je našo deželo obiskal in toliko ajde vidil, z malo besedami rekel: „Krajnci so pridni, le preveč so še ajdje!“

Prihodnjo spomlad se bo semenske turšice po kar naj bolj moč nizki ceni na vertu kmetijske družbe na Poljanah v Ljubljani dobivalo.

Terpinc,

predsednik krajnske kmetijske družbe.

Tiči in kmetijstvo.

Gospod Čudi je unidan v zboru švajcarske kmetijske družbe v Melonenhof-u poleg St. Gallna razlagal veliko dobroto tičev za kmetijstvo. Skušeni mož je resnico tako jasno razkladal, da več časopisov je berž ponatisnilo njegovo govorjenje, in da tudi mi mislimo svojim bravcem vstreči, če jim naznačimo, kar je govoril.

Brez tičev — pravi slavni mož — bi ne bilo ne srečnega poljodelstva, ne vertnarstva, ne gojzdarstva. Tiči opravljajo delo, ki bi ga na milione človeških rok tako popolnoma ne opravilo kakor oni. Posebno očitno vidimo to v gojzdi, kadar drevje pokončujejo mergolinci, červi in kebrji. Koliko komisij se je že sklicalo ob tacih uimah, koliko se je govorilo in prevdarjalo, kaj vse počelo! — po sto in sto delavcev so poslali